

Կիրիտ ճէգերէսինտէ խրիսթիեան է.
Հալէյի գըրմագառ օրտուգլարը էճըլտէն,
պուռնար հիճրէթ իթմէյէ մէճպուր օլ-
մուշլար տըր տէյի խէնալի հավատիսի ի-
ճառ իտէն Բուսիա գօնսօյսու իտի
պուռնաւ իւզէրինէ Կիրիտտէն գարը, շօ-
ճուզ վէ իխթիեարլարը Եուռնան նագլ
իթմէք իչին Ֆրանսըզ, Ալիթրիա, Ի-
թալեա, Բրուսիա վէ Բուսիա սէֆինէ-
լէրի եէթիշալիլէր. Կիրիտտէքի Մօսգօֆ
մէմուրու իյի ուսթալըզլա թախմին ի-
տէպիլմիշ իտի քի, պու մուզիլըր թէտպի-
լին իճրասը իլէ, ճէգիոէնին թէքմիլէն
տախիլի տայիրէյի իթաաթ օլմասընա-
մանի օլաճագոր, Նասըլ քի Ֆիլվագըրտա-
էյլէ օլտու, գօրպալար քէնտի չըլուզ
չօճուգլարընաւն գուրթ ուլարագ, սաս.

քիորի Շահանէնին կիւճիլէ կէշէպիլըր օլ տուղու մէվգըլէրէ չէքիլիպ իսթիհէքեամ վէրտիլէր :

Բուսիա տէվլէթի թարաֆընտան կիւրիտտէն հիճրէթ իտէնլէրէ պախշիլ վէրիլմէքտէ իքէն , երինէ Եունան կէօնիւլ լիւլէրի պիշարէ քէնտի հալլէրինտէ պուլունան կիրիտիլէրի տախի Եունանա կիթ մէքիլիլէ մէճպուր իթմէք իշին ճէպը գուլլանմաղա պօրճուլ օլտուլար , քի պու կիւնքի կիւն մէրգուլման պիշարէկեան օրատա հէման աճլըգտան էօլմէքտէ կիւպի տիրլէր : Քէգալիք պիր թագըմ կէօնիւլ լիւլէրին , կիրիտտէ հէր նէվի գալուրէթ տէ պուլունուպ վէ սահիհէն պաշա չըգարըլաճաղը միւմքինսիլիլին կէօրէրէք , վաթանլարընա տէօնմէք իսթէ տիքլէրինտէ , Բիլէնէ վասըլ օլուր օլմազ տօղրանտըգլարը տախի մալիւմ տիր :

Ինքեար օլունմազ պիր սահիհէք տիր քի , կիրիտ էհալիսինն էքսէրիլէթի , իսթիլալիս իհադ օլմամըլ տրը : Վէ իշթէ պու խուսուս , րէսմի րաբօրթօլար իլէ թաստիգ օլունմուլ օլտուղու հալտէ , սէպէպ օլուր քի , էվրօքա տէվլէթիլէրի մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէնին իսթիլալիլէթ վէ թէմաթիլէթինն խալէլ վէրէճէք օլան Բուսիանըն թէքիլիլէրինն էարտըմ իթմէմէքլիլէ գարար վէրտիլէր : Բուսիա տէվլէթի Լէհիլէրի Ֆէվգէլատէ թագիլիք իթմէքտէ օլտուղու հալտէ , էհալիսինն իւլ բայտա պիրիսի իսլամ օլան կիրիտ ճէգըրէսի իշին ումուլմէն րէյ սիւալ իթմէքլիլէթի թէքիլիլէթիլէ մէսի հազըգաթէն թէաճիւպէ շաեան տրը : Տօղրուսու պու կիւնքի կիւն Լէհիլէրի , եէ նի վիլաեթիլէթիլէն տայիր սէրպէսթ գանուլար կիպի պիր գանուլա մալիք օլսալար , չօգ մէմուլն վէ մէսուտ օլաճաղար տրը : նասըլ քի պու արա մէգքիւր գանուլն կիրիտ ճէգըրէսինտէ մէվգըլի իճրայէ գօնուլմաղա պաշլամըլ տրը , վէ պուլունուլա իսլամ էհալիսինն օլտուղու միսիլու խրիսթիեանլար տախի , ճէգըրէնին իտարէճէ իշլէրինն իհադ օլմաղա պաշլամըլ օլուրար :

Կիրիտէ պիր Մօրապիլէթ կէօնտէրիլ միշ օլմաեղա , իլա թիւրքիլանըն էն գիյատէ առիլ , միւթէտիլ վէ մէրհամէթ լի պիր գաթը պուլունան տէվլէթուլ Ալի բաշա հազըթիլէրի իրսալ օլունմուլ տուր : վէ իմրէրաթօր Ալէքսանտրօնուլ Փարիսէ ազիմ իթմէսի հէնկեամընտա Լէհիլէրէ հիմմէթ իթմիշ օլտուղու իսյալի աֆվըր ումուլմիսի կիպի , Ջաթը հազըթիլ Շահանէնին աֆվըր ումուլմիսի պիր պաթթալ քեաղըտ մազամընտա գալմաեաճաղը տէրքեար տրը : Լէհիսթան իսթիլալիլէ հէնկեամընտա Բուսիա տէվլէթիլիլէվր տէվլէթիլիլին վէ Ավսթրիանըն նասիհաթլարընը նէ տէրէճէ նէգաթէթէ թօգանըր սուրէթ տէ րէտտ իթ :

միշ օլտուղուլնու հէր քէս ունուլմա , միշ տրը , գաշ քի , 1815 ահմադէլէրի մուճիպինճէ պու թարգ ինսանիլէթ նասիհաթլարը վէրմէքլիլէ սէլահիլէթիլէրի վար իսի : վէ պուլունուլ մուղայիլի օլալադ Բուսիանըն կիրիտ մաուտէսինն տալիլ թիւրքիլաեա վէրմէքտէ օլտուղու մուլգըրը նասիհաթլար 1836 ահմադէսինն քեամիլէն խիլաֆը տրը , չիւնքի մէգքիւր ահմադէ թիւրքիլանըն տախիլի իշլէրինն էճնէպի միւտախէլէսինն մէն իթմիշ տիր :

Բուսիա տէվլէթիլին , թիւրքիլաեա կիտիպ գուլաղընա սիւլալէն տէյի օլան ճահտ ու իգտամը պօշա չըգըպ , նասըլ քի կէշէնտէ պուլունուլ էլգէմիլէթի իւլգէրինն պիլգալթ Բուսիա իմրէրաթօրու Ֆուլաու բաշա հազըթիլէրինն գանտըր մազըլա չալըտը , վէ սայիր տէվլէթիլէր քէնտի նիլէթիլինն պիրլէշմէյիպ քէնտուլիլ էալընը պըրադըլ օլտուղլարընտան , մէճպուրի միւտախէլէ իթմէմէք մէպտէսինն րիաեթիլ իթմէքլիլէ գարար վէրմիշ տիր :

Պու նէթիճէտէն Տէվլէթի ալիլէ մէմուլն օլմալը տրը : գըրա , էկէրշի Տէվլէթի ալիլէ , քէնտի խրիսթիեան էհալիսիլիլէ ուլաշմադ իշին սահիհէն սէրպէսթ պըրազըլաճադ օլուր իսէ , վէլհասըլ էկէրշի հէր պիր տէվլէթին հազըր օլտուղու միսիլու քէնտի իշլէրինն պիլգալթ քէնտի կէօրմէյէ պըրազըլաճադ օլուր իսէ , տէրունինտէ պիր չօգ հըրա ուլալա մա սէպէպիլէրի պուլունմալը իշին տայիլա հէր քէսին էնտիլէսինն մուճիպ օլմադտա օլան Շարգ մէսէլէսի թէսվիլէ օլունարադ , թապիլաթը իլէ էվրօքաեը միւլէվլէշ պիր հալտէ տուլմազաան գուլթարաճադ տրը :

Բրէնս կօրչազօֆուլն միւլգէքքէրէյի ումուլմիլէսինն , տէօրթ մուլազգամ տէվլէթիլէրին պէեաննամէսի իլալէ գըլընմըլ տրը : Ֆրանսըլ տէվլէթի , մէգքիւր պէեաննամէյէ րուր իրպա կէօսթէրմէսի իլէ , պուլունուլ ազտէմ Բուսիանըն տալէթի իւլգէրինն Շարգ խրիսթիեանլարը հազըրնտա տայիլա հիւսնիլ թէվէճիւհիլ պուլունուլաղընա տայիր Բուսիա տէվլէթինն իթտիլի վատլէրինտէն քէնտուլի գուլթարաճադ իսթէտի : Ֆրանսըլ գապիլէթօսու տայիլաքի կիպի օլ վազըթ տախի , խրիսթիեանլարըն սէատէթի հալինն տայիր օլտուղու հալտէ տիւլէլի մուլազգամա թարաֆընտան գուլհուրա կէլէն ղայրէթէ քէնտիսինն տալիլ հէր վազըթ մուլալէնէթէ հազըր իտուկինն պէեան իլլէմիշ իտի իսէտէ , նէ վազըթ կէօրտիւ քի Բուսիա տէվլէթի էալընըլ Դըրըմ մուհարէպէսինտէն ինթիգամ ալմազ վէ 1836 ահմադէսինն նէթիճէյի հասէնէսինն պօզմադ նիլէ :

Թինտէ տիր , օլ վազըթ էինն էվլէլքի րօլիթիգասընը էլէ ալուր քի , պուլունուլ սասըր գալիլի մէմալիլքի Օսմանիլէնին իսթիլալիլէթ վէ թէմաթիլէթինն պազասը տրը : Պաշգա թարգ թապիլիլէ պէեան իտէրէք , Ֆրանսըլ տէվլէթի պուլպէեաննամէյի իմգալամասը իլէ Ալման էանըն սօն մուհարէպէսինտէն պէրու Բուսիա տէվլէթինն Ֆրանսա իլէ իլի մուլալէլէ իլէ տալրանմասընա պիր գարչըլգ իթմէք իսթէմիշ տիր :

Իլլէթի իսթանպօլտան մուլապիլիլէրի միլգին պիլտիրտիլինն կէօրէ , Մ . Պուրէ ճէնապլէրի , Տէր-սէատէթէ ալտէթ իթտիլտէ Բուսիանըն պէեաննամէսինտէ օլան իմգալարը իւլգէրինն Պապը-ալիլէ վէրմէյէ միւսարաաթ իթմիշ օլտուղու իլգահաթըն մէալի պու տուր , Պապը-ալիլ պու իլգահաթտան ղայլէթլէ խօշնուտ օլարադ , մէմուլնիլէթլէ պու էէնի հալին , էանի քէնտի պաշընա սէրպէսթ գալմազըլըն քեալիլէթիլէ մէսուլիլէթիլին գապուլինն միւսարաաթ իտէճէկիլի պէեան իլլէմիշ տիր , էէթիլէր քի պու մէսուլիլէթի քէնտի իւլգէրինն պըրազանլարըն քեալիլէթիլէ տախի պիլգալթ քէնտիսի կիպի խուլուսլէրի բաք օլմուլ օլուն :

Մէմուլն Տէվլէթիլէ :

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Սամաթիլատա վազը Հայկականըն կիւլու թիւնուլ պազը խայրըլա հազալարը թարաֆընտան Փրիկի պիլարէլաանէսի իլին թօրլանըլա իեանէլէրին պազըր մա թէշէքքիլէրի ալիլա պէեան գըլընըր :

Կարապետ աղա Մանուկեան	06
Յարուլիւն աղա Զիլճի	22
Աւետիս աղա Նալպուր	22
Խաչատուրեան Մկրտիչ աղա	22
Յարուլիւն աղա Իլմէնիճի	22
Պօղոս աղա Թադէոսեան	22
Յովհաննէս աղա Թուգճու	44
Յովհաննէս աղա Սուճուգճու	40
Մկրտիչ աղա Ալլըճեան	22
Յովհաննէս աղա Միսաքեան	44
Ռուբէն աղա Շիրինեան	44
Խաչատուր աղա Փանոսեան	44
Մկրտիչ աղա Ոսկերիչ	44
Արիս Բալիլքալը	44
Բարեպաշտ ոմն	44
»	44
»	44
Եանգօ աղա մէհանէճի	44
Բէթրի աղա »	22
Մարտիրոս աղա Թիւլպէնտճի	22
Լէֆթէրաքի աղա	22
Պետրոս աղա Գարապէօզ	55
Մինաս աղա Յովհաննէսեան	51-1
Կիւլիւ օղու Փանոս աղա	44
Բարեպաշտ ոմն	22
Բանաեթ աղա մէհանէճի	51-1
Անաստաս աղա մէհանէճի	20

Ծերուն աղա Սարգիսեան	44
Տիմիթրի աղա . մէհանէճի	44
Մ . Քրիստոս Օհանէս աղա	55
Եղիա աղա Զորահան	22
Սափրիչ Մ . Արթին աղա	41

674

Ա Ր Զ Ա Ք Ա Ն Ք

ԵՒ ԶԱՐԻՈՒՑԻՉ ՆՈՐ ԶԱՅՆ ՄԸ

Եթէ մարդս մտադրութեամբ դիտելու ըլլայ, անփոփոխելի օրէնք մը պէտք է համարել այն բերմունքը որով միշտ երջանկութեան մը դժբաղդութիւն եւ դժբաղդութեան մ'ալ միշտ երջանկութիւն կը յաջորդէ . եւ ահա այս անսխալելի օրէնքին ապացոյց կըրնայ համարուիլ սա մօտ օրերս ազգերնուս մէջ պատահած մերթ գութաբեր եւ մերթ բերկրաւիթ դեպքերով սիրելի ազգայնոց ըզգայուն սրտերու վրդովիլը . Աշխատինք խօսքերնիս ապացուցանել ուրեմն . հոս եթէ ներելի է մեզ դժբաղդութեանց կարգը դասել առանց ազգին հաւանութիւնը ընդունելու, Հասունեանի ինքզինքը կաթողիկոս եւ միանգամայն Պատրիարք անուանելովը, ազգի մը հոգեւոր եւ աշխարհային իրաւունքները բռնաբարելու փորձ փորձելը եւ ըստ հաճոյից չինած կանոնները ընդունել տալու Զանքը, եւ չենք սխալիր երջանկաւիթ սեպել անոր յաջորդող յետագայ դիպուածը, այսինքն, ազգին կործանման կէտը հասած միջոցին՝ երեւելի ազգասիրաց կողմանէ իրենց առաջարկեալ կործանիչ պահանջմունքը մերժելով, ազգը դստն գերութենէն ազատելուն, ան առեւ կը յուսամ որ անտեղի չի պիտի համարուի վերը ըսուած կանոնին անսըխալելի ըլլալուն հաւատ ընծայուելը . դարձեալ եթէ ներելի է մեզ դժբաղդութեանց կարգը դասել այսպիսի ազգին կործանման կէտը հասած ժամուն՝ իրաւանց պաշտպան եւ անիրաւութեան դէմ մաքառելու ուխտեալ ազգային միակ լրագրոյն իւր վսեմ պարտաւորութիւնը մոռնալով, լուրթեամբ հանդիսատէս ըլլալէ ի դատ, ազգն ալ լուռ կենալու յորդորելը . Անշուշտ հոս ալ սխալած չենք ըլլար անոր ալ յաջորդող ազատասէր եւ իւրեանց իրաւանցը պաշտպան ազգայնոց Մանգուճի մէջ հրատարակած յօդուածներով, ազատութեան ոգւոյն դեռ բոլորովին չը մարած ըլլալը յայտնելին՝ երջանկութիւն որ համարինք . Այո, մեծ երջանկութիւն է, ազատամիտ ազգասիրի մը համար Մանգուճի 513 թուոյն մէջ մէկ քանի իրաւասէր ազգայնոց ստորագրութեամբը առժամանակեայ քննիչ ժողովոյն պատկառելի անդամոցը ուղղեալ աղերսից յօդուածը կարգաւ եւ անձկանօք անոր ստորագրութիւնը համաւերել, ճիշդ այն միջոցին երբ բոլոր ազգը լուռ եւ անտարբեր կորստեան վիճին եզերքը կը տատանի, ճիշդ այն միջոցին կըսեմ երբ ազգին մէկ թշուառ անհատը իւր բոլոր ուժովը վերջին ճիշդ թափելէ ետեւ՝ լուրթեանէ զատ իւր ձայնին պատասխանող չը գտնելուն համար կստիպուի ձեռքերը կապել եւ գլուխը ծռած ազգային մարմնոյն անելանելի խորխորատը գլտորելուն

ցաւալի տեսարանին ցաւագին հանդիսատէս ըլլալ եւ ահա յանակնկալս ազգին թմրութիւնը մեռելութիւն կարծելով, ժամանակաւ պատրաստուած խորխորատը տանելու համար՝ մեռեալ սողունի նման զինքը քաշկոտող մըրջիւններուն խայթուածքէն ազգը թմրութեանէն կտրաւիլ ու կսկի շարժիլ եւ կենդանութեան նշաններ ցոյց տալ, որով մըջիւնները կը սասանին, կը շփոթին եւ յուսահատ անհատը կը բերկրի, իւր կուրծքը կուռի կենդանութեան շնորհ, յուսոյ ճառագայթ մը կը ցոյլայ յուսատառ աչացը մէջ եւ ուրախութեան ժպիտ մը իսկ փակուած շրթերը մէկըմէկէ կը զատէ . Այս ցնձալի ժամուս կը նշմարէ յուսահատ անհատը, որ ազգային մարմնոյն թմրութիւնը մեռելութիւն չէ եղեր՝ այլ կարճատեւ քուն մը, եւ ահա կարթննայ այն ու կատէ վատ լուրթիւնը, կաշխատի զինքը քաշկոտող մըջիւններէն ազատելու համար, կզգայ իւր ընդունած վերքերը, կողբայ անցեալին վրայ, կը բողբէ ներկային, կը սոսկայ ապագային, կը պաղատի ազգային կիսաթափ մարմինը իւր վերջին ապաւէնը եղող առժամանակեայ քննիչ ժողովոյն, որ զթայ իւր եւ թշուառ ողորցըր ցաւալի վիճակին վրայ եւ արդարութեամբ իր իրաւունքները պաշտպանէ զանոնք բռնաբարողէն . Յաւատարմ անհատը դարձեալ կը բերկրի, կը քաշկոտէ ու կը յուսայ որ վաղ կամ անագան ազգայինք զիրար պիտի մխիթարեն բոլոր մարմնոյն կենդանութեան աւետիսը իրարու հաղորդելու . Յուսահատ անհատը այս աւետեաց . . . յուսալու իրաւունք ունի, վասն զի աղեկ համոզուած է որ առանց գաղափարները իրարու հաղորդելու փրկութիւն չկայ ազգին, այլ մըմայն գաղափարներու հաղորդակցութեամբն է որ ազգը մի մարմին եւ մի սիրտ կըլլայ, կամքը կը յայտնուի եւ ազգին բռնաբարեալ իրաւունքներն կազատին . Ուրեմն ինչ կերպ պէտք է գործածել գաղափարները իրարու հաղորդելու համար, կարծեմք սխալած չենք ըլլար թէ որ ըսեմք գաղափարները իրարու հաղորդելու միմիայն միջոց հետեւեալներն են . այսինքն, խորհիլ ինչ որ իրաւունք է եւ ճշմարտութիւն, գրել ինչ որ պէտք է ազգին փրկութեանը համար եւ զանոնք հրատարակել . առանց այս միջոցը ձեռք առնելու իրաւունք չունինք ազատութեան սպասելու, վասն զի առդէն զրուցուած խօսք է թէ գոց գիրքը մարդը իմաստուն չընէր թէ եւ ամբողջ գիտութիւններ իւր մէջ պարունակէ, այլ պէտք է բացուի, կարգացուի որ հասկցուի . ո՞վ կարող է իմ դէմքս տեսնելով, առանց գաղափարներս իրեն հաղորդելու մարդարէանալ թէ ճիշդ իրեն պէս կը խորհիմ, կը կամիմ եւ իւր բաղձածածին պէս կը փափաքիմ եւ որովհետեւ ժամանակնիս չի ներեր մեզ մարգարէութեան ակն ունել, ուրեմն հոս դարձեալ կը պարտաւորիմք ըսելու թէ պէտք է գրել, միշտ գրել, յաւիտեանս գրել .

Իւր ազգը սիրող
Հռովմէական Հայ մը

Մանգուճի 517-ի միջոցին պատճառ

Մէծմուս մուհարիրի, կիւեա օն եւ շնոտա իքէն, լուզնամէտէ տէրճ իտիլէն պիր ուժագ քէլամտան թահրիք օլու նարագ, կիւն օլուպտա «դարընճա սըբասընա կէչէրսէ», պէյն էլ միլլէթ գուհուր իթմիշ օյան շիգագ ու նիճագըն տէֆի չարէսինէ պագմաբը նիյէթ իյիէ միշ, վէ 1852 տէ խասսէթէն օյ նիյէթի Մէծմուս նամ զագէթաեա միւպաշէրէթ իթմիշ, վէ սէքիզ սէնէ մէզքիւր նիյէթ, եւ ֆիքրի «մահֆուզ» թուլթուլ (1) (տիմէք օ ֆիքրիտէ հիշ պիր չէյ եագմա մըշ տրր . չիւնքի եագմըշ օլտա, նիճէ մահֆուզ գալապիրի իտի) . Փագաթ 1860 տա Սահմանադրութիւն վագաասը գուհուր իտէրէք, էրմէնի մուհարիրիէրի, (միլլէթին սէֆալէթինի մուճիպ օյան էսկի գաֆայարա վէ միլլէթին խայրընա չալըմանան) օգու մուշարա գարշը եագտրգալորնտա, պա խուսուս Մուշտաքի գաթօլէք քէյֆիլէթի խուսուսուլտա, արթըք քէնտիսինի գապթ իտէմէմիշ, վէ օյ «մահֆուզ ֆիքրինի» պէր թարաֆ իտէրէք, (կէ օրիւնիւր քի, շիգագ ու նիճագագ գուվլէթ վիրմէք իչին) էրմէնի զագէթաճըլարընա գարշը եագմանա . . . պաշարմըշ իմիշ .

Սէպէպ .

Չիւնքի 23 թալէպէտէն անճագ պիրի ռահիպ օլապիրի, վէ օտա խայրի ազչէ վէ վագըթա միւհիթաճ իմիշ, օյ սէպէպ տէն լուհպան կիւրուհուտան մուզիորր քիմէսնէլէրտէ օլտալար, օնլարա գարշը եագմամալը իմիշ .

Չիւնքի էրմէնի միլլէթի տահա Սահմանադրութիւնա լաեըգ պիր միլլէթ տէյի իմիշ .

Չիւնքի «Էլմիածնական զագէթալա» ընն եալընըգ լիսանլարընտա մէզհէպ սէրպէսիյէթի օլուպ, էմմա ֆիլիլիյաթ տա գէրրէ գատար պիր էսէրի հալա կէօրիւլ մէտիքտէն մատտո, մուղայիրիլէ պին իսպաթը վար «իմիշ (լաքին հիշ պիրիսինի կէօսթէրէմէգ իմիշ, գարարը եօգ) .

Չիւնքի էրմէնի միլլէթի, Ֆրանսըգ տէվլէթինին իթտիյի կիպի պիր գաչ մէզհէպ քէնտի տէրուինիտէ պարընտրմամագտա վէ պինաէն ալէյս էրմէնի միլլէթ .

(1) Մահֆուզ ֆիքր (սագլանմըշ ֆիքր) . Պու չօգ թօնաֆ վէ տիգգաթա շանան պիր քէօչէ տիր . Մէծմուս պէյն էլ միլլէթ գուհուր իտէն շիգագ ու նիճայը տէֆ իթմէք ֆիքրիյէ 13 սէնէ գալէմ սալլամըշ, վէ պու ֆիքրիտէ մահֆուզ թուլթուլ իմիշ, տիմէք տիր քի պու մահֆուզ ֆիքրիլէ միւթապըգ պիր չէյ եագմըշ օլմամալը տրր, եօգ էկէր եագտը իսէ, մահֆուզ գալամագ, հիշ տէյիլ իսէ պագը ալիմ քիմէսնէլէրէ մալիւմ օլուր իտի, օ մէալտէ պիր պահս քիմ կէօրմիւշ տիր, պիպ օնուն մուղայիրիլի հէր վագըթ օգույօրուզ Մէծմուստա .

Թի միւթէաստիպ իմիշ, (տողողուտու պու գրեւստա վէ պուլուշա Թաշարա պիւէ կիւլմէք իճապ իթմէ՞ց մի) :

Չիւնքի քէնտիսի միլէթին տիւշմանը, նա տիւշման վէ տօսթուէնա տօսթ իմիշ, տիմէք միլէթին Ֆայիտէսինի կէօզէտիր իմիշ (հիշ օլուր չէ՞յ մի տիրքի, սէօյիւթ տալնտան միյվէ վէ հասըր գամըշնտան չէքէր հասըր օլտուն) :

Իշթէ Մէճմուանըն, պալատէ կէօս, Թէրիմիշ օլ ուզուն պահսըն մուխթա, օարճա, միւնտէրիճաթը պու տուր, վէ նիյէթի զահիրէսի խէ, կիւեա թէպրի, յէի զիմէթ իթմէք, եախօտ պինամազ էօզլէրի իլէ քէնտիսինի միլէթին պիր գըսմընա շիրին կէօսթէրմէքտէն . . . ի պարէթ տիր. Ֆազաթ նիյէթի պաթը, նիյէսի խէ պիւսպիլէթիւն պուշուն մու, զայիրի օլտուլու պէր վէճհի աթի պէ, եան զըլնաճազ տըր :

Շիմտի պէյնէլ միլէթ վուգու պու, լան շիգազըն, պաշլըճա մէզհէպ եիւ, զիւնտէն իլէրի կէլմիշ օլտուղու կիւն կիպի աշիքեար կէօրիւնտիլիւ հալտէ, Մէճմուա մուհարրիւր մէզքիւր շիգա, զըն տէֆինէ նէ՞ վէճհիէ սայ վէ զայրէթ իտէպիլէճէք իտի, Լուսաւորչականլարը Հուլմէական իթմէքէ մի, եօխսա Հուլմէականլարը Լուսաւորչական իյլէմէքէ մէզքիւր շիգազ, սւ նիլդալարն տէֆ, ու ըէֆինէ միւթէտիր օլաճաղտը, քի պու մուհալ գապիլինտէն օլտուգտան պաշգա, մուղայիրի օլարազ Մէճմուատա չօգ պահսար օգուշմուշ տուր, եա եօխսա միլէթին իւշ գըսմընտա ըուհսան կիւ, ըուհարընը քիլիսէլէրինտէն տըշարը սա, յիր պիր շէյէ միւտալէլէ իթտիրթմէ, յէրէք, քեաֆթէսինինտէ իտարէի միլ, յէսի հազայիլէչինաս ալիմ վէ Ֆէթին պիր աշխարհականըն եէտինէ թէսլիմ իյ, լէմէքէ, եանի ըուհանիյի ճիւսմանիտէն պըրմադլա մը իթթիֆազ օլուշմասընա չալըշաճաղտը : Մէճմուա իսէ պու պապտէ էօյլէ պիր էֆքեար պէեան իթ, միշ օլմատըգտան մատա, օ էֆքեարտա պուլունանլարտա ալէնէն խուսուտէթ կէօսթէրմիշ օլտուղունու պիզգաթ քէն, տի իզլար իթմէքտէ սիր :

Էօյլէ իսէ Մէճմուանըն, գարնճա սըրասընա կէչտիյինտէ, սէքիզ սէնէ « մահֆուզ ֆիքըլէ ո պէյնէլ միլէթ զու հուր իտէն շիգազ ու նէզապիլին տէ, ֆինէ վէ իթթիհատ ու իթթիֆազըն հուսուլինէ չալըշարմ տիմէսինտէն նէ՞ անլաշըլմալը տըր :

Հագգըմըզ եօ՞գ մու տուր տիմէյէ քի Մէճմուա պու Թարըզ պինամազ էօրլէր իլէ անճազ ահմազ ալլամաեա չըգմըշ տըր :

Մէճմուա, նասըլ, օէն միլէթէ տօսթսուն, վէ Լուսաւորչական զագէ,

Թըլարը տիւշմէն տիրլէր տէյի եութտու, ըապիլիմիսին, էլ ճահիլիւ առուինէֆ, սինի Ֆէքէյֆէ եէքիւն սատըգուն լի զայրիհի քէլամընըն ֆէհվասընճա սէն, քի քէնտինէ, եանի մէզհէպտաշարընա պիր Ֆայիտէ իտէմէմիշ եա իթմէմիշ, սին, պաշգալարը սէնտէն նէ՞ Ֆայիտէ մէմուլ իտէպիլիլէր, վէ պու տէտիյի, մի էլան մէյաանտէ օլան պիր մուհիմմ վուգուաթ Թաստիգ իթմէքտէ տէյիլ մի տիր :

Պէքըն « օնք »

Պու կիւն սասթ պէշ ըատտէլէ, ըինտէ, Նօրտըշէրնըն նամ Նօրվէճիալը հարպ սէֆինէսի, Բիրէտէն աշաֆրանիկա նոյեմբեր 27 տէ հարաքէթ իտէրէք Տէր, « Եատէթէ վասըլ օլմուշ, վէ աաթթ իւզ, ըէ թօր աթմըշ, վէ գարշըլըք Թօրխա, նէ բիշկիւհանտա լէնկէրէնտազ օլան գա, ըալօլ պէյիլկինտէն տալի թօրլար էն, տալիթ օլունարազ սէլամանսըշ տըր :

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ԱՍՐԸԱՐՁԸՆ ՄԱՍԲԵԼԻ ԱԶԻՋԼԵՐԻ

Վ Ե

ՏԻՎԱՆԵԼԻՐ ԻԼԷ ՏԻՆՍԻՋԼԻՐԻ

Ե Ա Ն Օ Տ

ՍՕՅՈՒԼՈՒՂՈՒՆ ԳՈՒՐՊԱՆԼԱՐԸ

Պէյ-օղլունտա թէքքէնին գարշըսըն, տա քիթապճը Մ. Վիլքին 478 նումէր, ըու մաղազասընտա, վէ իսթանպօլտա Մահմուտ ըաշատա Բիւրքէիւ խանըն գարշըսընտա, քիթապճը Գաֆաֆեանըն տիւքքեանընտա, Տիվան եօլու Օգճու, լար պաշընտաքի քէպապճը տիւքքեանըն գարշըսընտա, թիւթիւնճիւ հաճի վար, զիւրէն աղա Տէմիթգալուլեանըն նիւ, մէրօ 22 տիւքքեանընտա 10 ար գուրուշա սաթթըլմազտա տըր :

Պէյ-օղլունտա Բօյնիւր սօգաղը գարշը, սընտա 350 նիւմէրօլու Սալլանի խանէսինին ալթ գաթընտա քեային Ժան-Սարաֆ օղլու, վէ շէրիքլէրին մաղազասը, հոյսեմբեր 30 նոյեմբեր 11 տէն իթիպարէն ասըլ մալ օլ, մուշ օլան ֆիաթլարտան 0/0 տէ 30 թէն, զիլի իլէ մալլէրի ֆիւրուլթ իտիպ շէրիքլէր մուհասէպէլէրին ըուեթթ իյլէմէնէ պաշլա, մըշ օլտուղունտան, պու ըուլէթի մուհասէ, պէյն խիթամ վէրիլմէզտէն, էհալինին մէզ, քիւր մաղազաեա թէշրիֆէ ըաղպէթ պու, յուրմալէրի թէքրարէն տալթթ օլունուր :

Պէյ-օղլու 11-23 նոյեմբեր 1867 :

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻԻՆ

Ի նպաստ աղջկանց վարժարանին Ս. Խաչ Թաղի Իւսկիւտարու ընտիր ասեղնա, գործութիւնը աշակերտուհեաց :

Թիւ տոմարակաց 3500 : Գին միոյ տոմար, կին 10 դահեկան, վիճակահանութիւն հրա, պարակաւ պիտի կատարուի նոյն վարժարա, նին մէջ ի 15 մարտ 1868 :

ՎԻԵՆԱ ԲԻԱՆԴՈՒՐԸ

Ավսթրիա տէվէթի Թարաֆընտան թէ, էմին օլունուլ օլտուղու հալտէ, Վի, էնանըն հէր նէվի բիանգօ ազաիօնլարը վէ բրօմէալէրի Գալաթտա Գօմիսիօն խա, նը գարուսու եանընտա Նօ. 8 միւսիւ, 8. Գօրիշօնէր մաղազասընտա ֆիւրուլթ օլունմազտա տըր :

Մէրգուլ Մ. Գօրիշօնէրին հիշ պիր քիմսէ իլէ շէրիքիլի օլմաեղպ, վէ սաթ, տրղը պիլէթլէր իւզէրինտէ (օթանթի, սիթէ կարանթի ըաւ 8. Գօրիշօնէր, խան միւնիսիբալ Նօ. 8 կալաթա Գօմիսիօն, Թինօրլը) եանի գալպ օլմաեաճաղը 8. Գօրիշօնէր Թարաֆընտան թէէմին գը, լընմըշ մանաղընտա պէր եէշիլ պէյզա մէօհիւր պասըլմըշ տըր, վէ հէր պիլէթ նիւմէրօ իլէ գայտ օլունմուշ օլտուղուն, տան, մէօհիւրսիւզ վէ գայտ օլունմա, մըշ պիլէթլէրի քէնտի մաղազասընտան չըգմըշ կիպի Թանըմաեաճաղըն խասսէ, թէն իլան իտէր :

ՎԻԵՆԱ ԲԻԱՆԴՈՒՐԸ

Ավսթրիա տէվէթի ֆէլիմէսի Թարա, ֆընտան թէէմին օլունուլ Վիէնաապ պու, լունան միւլթպէր բիյանգօլարըն կէրէք « բրօմէա » վէ կէրէք « Լօզ » թապիր օլունան, անա պիլէթլէրինտէն եանի գուրօնլու գու, բօնսուզ վէ սայրիէ Տէրի-սասաթթտէ գու, եումնուլար չարշըսընտա Գարամանլը օղլու սօգաղընտա Ն. 26 Պաղտատեան Մկրտիչ աղանըն տիւքիւնտա ֆիւրուլթ օլունուր :

Պու կիւնլէրտէ պաղը գաթլարըն քէնտի ինթէրէսօլարը իչին իթթիլի իլանլարըն, տան աշալտէ գուհուր իտէճէք վէսլէսէսի, նին էսասըզ օլտուղունու անլաթմազ իչին, մէրգուլ Մկրտիչ աղա տալի, քէնտի տիւք, քեանընտա սաթտըղ պիլէթլէրի, սապըզը վէճի իւզրէ սէրիսի, նիւմէրօսու վէ իսմին տէֆթէրտէ գայտ իթթիքտէն մատա, միւ, ըի մախսուսու իլէ, թէմիլ իտէճէք տիր :

Պու տէֆա ալաֆրանիկա զեկտեմբեր 1 տէ Վիէնաապ չէքիլէճէք օլան « Շթատ Լօզ » բիւանգօնուն կէրէք բրօմէս վէ կէ, ըէք լօղլարը տալի մէզքիւր տիւքքեանտա վէ կալաթա Գարազէօյտէ սինեօ Սթիրա, քի բօնճարեալը էօնիւնտէ սարաֆ Լօզմա, կէօզեան հաճի Յուկոր աղա եէտի իլէ սա, Թըլըր, պիլէթլէր 22/1 զըշ. իրա Օսմանլը 100 զըշ. հիսապը իլէ, իլպու բիւանգօ 800 քիլի գազանճազ օլուպ, իլք չըղան Նօ. 250,000 վէ էն ուֆաղը 150 ֆիօրին գազա, նաճազ տըր :

Պունլարտան զիւտէ մալիւմաթ իսթէ, յէն գաթլարըն Մկրտիչ աղա Պաղտատընա, նըն տիւքքեանընա միւրաճաաթ իթմէլէրի իչին խասսէթէն իլան օլունուր :

ՍԱՀԻՅ ՂԱԶԵԹԱ

ՊԱՐԱՊԵՏ 8. ՓԱՆՈՍՆԱՆ

ԼԵՂԱՐՆ ԷԼԵԱԼՏԸՆ ԲԱՊԵԱՆԵՐՆԵՅԻ
ԳԵՌՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՈՒՄԱ, ԵՕԹԵՐԱՅԵ ԱԶՈՒՂԻ
ՊԱՆՈՍՆԱՆ ԶԱՐԵՐԸՆԱ ՆԱԽԵՐՈ 467 :